

Luka RAĐA,
»*Ono malo više*« – Ante Gabrić,
isusovac i misionar,

Izdavač: Filozofsko-teološki in-
stitut DI, Zagreb, 1993.

Postupnom nadilaženju neo-
snovane razdjelbe na »svjetovno«
i »crkveno« (»naša« varijanta di-
hotomije: profano-sakralno), što
se od Moderne do nedavno upor-
no nametala hrvatskoj književno-
sti, značajan je prilog nedavno ti-
skana knjiga o. Luke Rađe DI,
»*Ono malo više*« (150 stranica,
plus 24 u bakropisu, u vrlo pri-
vlačnoj, gotovo luksuznoj, gra-
fičkoj opremi). Svojom uzbudlji-
vošću i aktualnošću privući će čit-
atelje i izvan crkvenih cintora.
Opravdano je očekivati da se po-
javi u izlozima naših knjižara i po-
licama knjižnica, ispunjenih Bha-
gavatanom Sai Babom koji je, čini
se, postao idolom postkomuni-
stičkog jet-seta. Rađa pretposta-
vlja da će možda i za ponekoga
našeg sljedbenika Vivekande, Ra-
makrišne ili Sai Babe biti otkriće
da kršćanstvo može išta značiti u
Indiji, »tom rudniku duhovnosti«.
Odgovor i takvima nudi ova kroni-
ka ljubavi prema Kristu, što ju je
zanosno svjedočio jedan Hrvat na
obalama hinduističke svete rijeke.

Ante Gabrić jest jedan takav!
Kakav divan uzor za vjernike; ka-

kvo otkriće za lutaoce, tražitelje
Smisla; koliki izazov za ljubitelje
hrvatske književnosti, pa i same
književnike, koji će začuđeni u
njemu nepoznatom prepoznati je-
dnog od najosebujnijih inspirativ-
nih stvaraoca.

Da ne pretjerujem? Ne! Do tih
uskličnih postavki došao sam čita-
jući Rađino djelo o čudesnom (on
ne bi tako rekao) životnom putu,
plodonosnom apostolskom djelo-
vanju, žrtvenom, svetačkom liku
najvećeg hrvatskog misionara.
Njega je hrvatski katolički puk no-
sio u svom srcu i duši još od 1938,
kad ga je kao mladog skolastika
ispraćao u tajnovitu, daleku Indi-
ju. Poslije nacionalne tragedije,
dugo, dugo nije bilo glasa o nje-
mu. A onda u obnovljenom »Gla-
sniku Srca Isusova i Marijina« po-
novno se susreću s njim, ganuti bi-
sernim zrcima misionarske kru-
nice, a znatizeljniji i po omašnim
svescima njegovih pisama, što ih je
s naslovom, »Put jednog misiona-
ra« objavio o. Juraj Gusić, pionir
– uz Luku Depola – hrvatske
»Gabrićiane«. Plima vjerničkog
zanosa za o. Antu Gabrića razlila
se širom domovine, kad je poslije
više od 30 godina izbivanja polju-
bio rodnu grudu (dvaput sam, jed-
nom s majkom Terezijom). Goto-
vo bestjelesan (»kost, koža i duša«
– ustvrđuje Rađa) u bijelom mi-
sionarskom talaru prolebdio je na-
paćenom, tjeskobnom domovi-
nom, ustalasio i ustreptao mirom
i nemirom tisuće i tisuće duša po-
klikom: »Dajmo Isusu koliko god
možemo, i malo više nego može-

mo!« Mnogi malodušni i uplašeni bili su potreseni njegovim neodoljivim pozivom na velikodušnost za Krista i za braću. »Bio je on kao plamen koji i svijetli i grije i pretvara u žar onoga tko mu se pouzdano približi« (V. Pozaić u predgovoru). I dodirivali su ga kao sveca (Sam je jednom nadahnuto kazao: »Biti svet je vrlo jednostavno, ali i vrlo komplicirano: komplicirano zato što ne znamo biti jednostavni«. A on je bio jednostavan i u najkompliciranijem). I ponosni smo bili na njega, ponosni što je mala siromašna Hrvatska takav dragulj darovala velikoj, još siromašnjoj, Indiji.

Svaki susret s Gabrićem bio je i bit će otkriće i zov onima, koji su – zbog komunizma ili zbog konzumnizma – klonuli u ateizmu ili indiferenizmu, te ne našavši rješenja u zapadnjačkim ideologijama, pohrlili k egzotičnom istočnom ezoterizmu, magiji, drogi. Bit će im kao kad žedni putnik u pustinji nađe izvor bistre vode. Bit će im alarm da je svaki »misticizam« bez Boga i askeze opasna crna mistifikacija.

Ljubitelji hrvatske književnosti – pa i književnici – bit će iznenađeni kad iz Gabrićevih pisama i drugih askeza njegove sage saznaju, da je on – uza sve drugo što mu je bilo prvo – bio autentičan, izvoran pisac, istinske nadarenosti, plemenitih nadahnuća. Stvarao je (uspud) daleko u tuđini »tamo gdje palme cvatu«, potpuno odvojen od svih suvremenih hrvatskih književnih tokova. Još na Šenoi,

Dalskom, Deželiću, Kranjčeviću, Marakoviću, Grgecu, Izidoru Poljaku, Milanu Paveliću. Ipak, nama blizak, suvremen u izrazu, bogat u leksici, dubok u doživljaju, zoran u opisu događaja, slikanju krajolika, sugestivan u zaustavljanju trenutka, uočavanju detalja, u autoironiji, u smislu za humor. Mozaik molitava, egzotična, crtica, pregršt lirskih i putopisnih zapisa. Premda je pisanje bilo samo jedan od sporednih oblika njegova misionarskog apostolata, to nisu propovijedi, već ispovijesti. Čutim da nije pisao samo da edificira druge, nego da materinskom riječju oslobodi iz sebe tlak i muk domotužja u stranom svijetu. Ulomci njegovih tekstova, zacijelo će potaknuti čitatelje da posegnu za njegovim pismima i spisima. Rađa veli da samo njegova pisma (dosad skupljena) prelaze 1800 tiskanih stranica.

Autor biografije, pripadnik mlađe generacije (rođen 1959), nije Gabriću pristupio opterećen prošlošću niti opčinjen budućnošću, nego realistično i kritično. Budući da je sav prožet duhom Koncila, a Gabrić je cijelu svoju formaciju prošao prije Koncila, naići ćemo na stanovite male nesporazume između njih dvojice. Prevladavši sustavno svu pristupačnu građu, modernim stilom i kriterijima prikazao je lik – mnogim svojstvima – jedinstvenog čovjeka, jednog od najvećih sinova hrvatskog naroda. Rađa bi to relativizirao ovako: »Koje mjesto o. Ante Gabrić zauzima među zna-

menitim Hrvatima našeg doba, tek treba kazati. No, to i nije važno za ovog čovjeka čiju pravu veličinu znaju samo oni koji su ga osobno poznavali, koje je on za sobom povukao Kristu...« (143. str.). Ili: »... Taj je čovjek najozbiljnije htio obratiti čitavu Indiju, a uspio je 'tek' nekoliko tisuća. Htio je prokročiti džungle i donijeti Radost do svakog sela, a stigao je 'tek' do njih nekoliko desetaka. Htio je sagraditi bezbroj škola, bolnica, crkava, kapelica..., uspio je 'tek' izbrojiv broj...« (str. 8). Iz tih navoda vide se da od Gabrića nije stvarao ikonu. Nastojao je predočiti kakav je zbiljski bio u psihofizičkom ustrojstvu i teologiji Križa, u stvarnom miljeu.

Radine riječi i rečenice – Gabrićevim tragom – teku jednostavno kao da izviru jedna iz druge. Da ne bi ostao na površini podata-

ka, da životopis ne pretvori u povijest ili pobožnu pripovijest, opredijelio se da svoje kazivanje ispreplete s Gabrićevim, metodom »par lui mème«, što je negdje prevedeno »njim samim«. Zapisuje: »... Šuljajući se tako rubovima njegova svijeta i čuteći svetost koja je izbijala iz svega, tražio sam put k njemu. Među stvarima (u ormaru s Gabrićevom ostavštinom, op. i.S.) bile su i naočale, one jednostavne po kojima ga pamtimo. Gotovo nesvjesno prinio sam ih i pogledao. Njihova je dioptrija učinila da stvari postanu vidljivije, obojenije i jasnije...« (str. 8). Netko drugi s Gabrićevim naočalima ponešto bi različitije vidio, no mnogi čitatelji bit će zahvalni autoru što im je omogućio da svijet, makar na časak, prozru Antinim pogledom.

Ivo Sečkar

AUTORI U OVOM BROJU

Dr. Rudolf BRAJČIĆ DI – profesor na Filozofsko-teološkom institutu DI u Zagrebu (dogmatska teologija).

Dr. Niko IKIĆ – asistent na Institutu za patrologiju Sveučilišta u Beču (istočno bogoslovlje, ekumenizam).

Dr. Ivan KOPREK DI – profesor na Filozofskom Fakultetu DI u Zagrebu (etika, filozofija kulture).

Dr. Stjepan KUŠAR – profesor na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu (dogmatska teologija).

Dr. Hrvoje LASIĆ OP – profesor filozofije na Filozofskom Fakultetu DI u Zagrebu (filozofija religije).

Mr. Mijo NIKIĆ DI – asistent na Filozofskom Fakultetu DI u Zagrebu (psihologija).

Dr. Valentin POZAIĆ DI – profesor teologije na Filozofsko-teološkom institutu DI u Zagrebu (moralna teologija).